

B&W-arbejder ved Christianshavns Kanal

Børnehusbroen set fra Ovengaden Oven Vandet
Skulpturen tænkes opstillet ved rækværket bag papirkurven

Bænken hvor skulpturen tænkes placeret i baggrunden.
Her kan mennesker sidde i selskab med skulpturen og dens historie

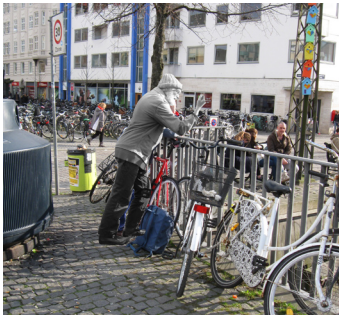
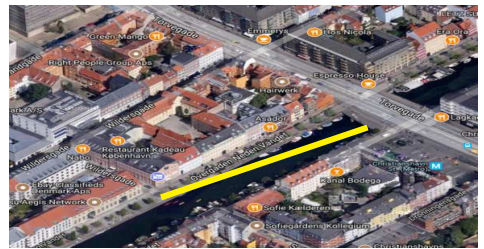

Illustration
af skulpturens
placering og
stilling

Skulpturens geografiske placering og dens kig ned mod motorfabrikken

Vi ønsker at opstille en naturalistisk skulptur af en B&W-arbejder, der skal stå og skue ud over Christianshavns Kanal ned mod de gamle B&W haller. Vi forestiller os, at skulpturen skal placeres på Børnehusbroen (det var her arbejderne, kaldet "De blå Mænd" ofte stod i frokostpausen midt på Christianshavn.

Vi mener, at en B&W-arbejders rolige tilstedeværelse på broen midt i det tidligere arbejderkvarter, vil kunne medvirke til at fastholde et glimt af den virkelighed, der igennem flere menneskealdre prægede hverdagen på Christianshavn med dens tætte forbindelse til søen.

Det er også vores håb, at skulpturen med sin tilstedeværelse kan bidrage til aktiv historieformidling, f.eks. søfartshistorie, arbejderhistorie og kvindehistorie; kvinder som indsatte i Kvindefængslet og koner til arbejderne.

Efter et møde med det ”gamle” Billedkunstudvalg 12. juni 2017 udtalte de: ”Vi finder, at idéen med et lokalt forankret og identitets-skabende værk er sympatisk, men vil gerne præsenteres for et mere konkret projekt”.

Her er en udvidet og mere detaljeret version

Beskrivelse af projektet

I første omgang:

Naturalistisk skulptur:

Alm. højde, ca. 1.80 m, klædt som en arbejder, stående på asfalten, læner sig op ad rækværket og kigger ned mod sin arbejdsplads (B&Ws motorfabrik i Ovengaden Neden Vandet).

I anden omgang:

Et historisk/pædagogisk projekt:

Plade på rækværket med sponsornavn(e) og en QR-kode, der linker til Christianshavns Lokalhistroiske Forening & Arkiv med en artikel om historien bag skulpturen. I den sammenhæng er bænken tænkt inddraget i projektet: Folk kan sidde dér og med linket til lokalhistorisk forening få fortalt historien; skoleklasser kan sidde på bænken og få undervisning med udgangspunkt i skulpturen og dens omgivelser.

F.eks. emner som; Modstandskamp, børnehus/spindehus/kvindefængsel, arbejderfamiliernes dagligliv o.a.

Her er et samarbejde i gang med Christianshavns Lokalhistroiske Forening & Arkiv, der i første omgang skal levere teksterne til historierne.

Kunstnervalg

Vi har valgt Jens Galschiøt, fordi hans øvrige skulpturer udtrykker meget af det, vi gerne vil have frem; ses i hans skulptur opsat på Århus Havn i august 2017 (se billede).

Galschiøts havnearbejderskulptur, opsat på Aarhus Havn august 2017

Naturalistisk look

En hyldest til den danske industriarbejder m/k, der fortjener at blive hædret i det offentlige rum; grundlaget for det danske velfærdssamfund.

I dette tilfælde er han/hun symboliseret ved en B&W-arbejder, én af de ”blå mænd”, det ofte stod på Børnehusbroen i frokostpausen.

Naturalistisk dels fordi:

Den skal give et ”umiddelbart” indtryk (ikke ”interlektualiseres” for meget, som udtrykt i støtten fra vores lokaludvalg). Og dels: Det er ikke primært et kunstnerisk projekt, men først og fremmest et kulturelt og historisk.

Placering

Når vi har valgt denne B&W-arbejder som symbol, må han nødvendigvis stå dér. Med den historie, vi gerne vil fortælle, giver det ingen mening at sætte den et andet sted.

Omgivelserne har ikke ændret sig væsentligt, så samtidig med at man kan sidde og få fortalt historien, skal man kunne fornemme de fysiske rammer og se ned mod ”fabrikken” med ”arbejderen” i forgrunden.

Materialevalg

Som et historisk projekt fra en afgrænset periode i dansk historie, der skal fungere umiddelbart som et symbol for en bredere samfundsgruppes betydning for det danske velfærdssamfund og opstillet i det offentlige rum, synes vi bronzen egner sig godt; selvom jern måske kunne være et valg.

Men med den valgte kunstner er det sådan, det er, dog kun bronze på oversiden, indholdet er beton.

Hvorfor en skulptur af en B & W-arbejder?

Af Anders Bjørn, lokalhistoriker

Der er mange indlysende grunde til at opstille en skulptur af en B&W-arbejder på Børnehusbroen tæt ved B&W's gamle maskinfabrik ved Overgaden Neden Vandet.

Først og fremmest var B & W ikke blot Christianshavns, men også Danmarks største arbejdsplads i store dele af 1900-tallet. Produktionen foregik også på Refshaleøen, i Sydhavnen og forskellige steder i provinsen, men det hele startede på Christianshavn med Baumgartens og Burmeisters grundlæggelse af en maskinfabrik i 1846.

Hele den store B&W-grund blev ryddet i 1990'erne. De eneste fysiske spor af fabrikken er gitterporten, en husfacade og en hjørnebygning i Overgaden samt et par nyere bygninger i Wildersgade, Strandgade og på Wilders Plads.

Ellers er der ingenting til at fortælle historien om den store virksomhed og dens banebrydende og innovative indsats for både det lokale og det nationale samfund. B&W-museet er flyttet til Sydhavnen uden at have efterladt sig andet end en mindetavle i en port i Strandgade.

Jo, så er der jo Morten Strædes skulptur "Seasurge" på en ret umærket græsplæne, gemt bag Christians Kirke. Men som navnet fortæller, er den opført til minde om B&W's skibsværft, der indtil flytningen til Refshaleøen i 1871 på "Tyske Plads" bag kirken. B&W var bare en af de mange maskinfabrikker og støberier, der har præget Christianshavn siden den første industrialisering.

Allerede I 1769 anlagde den skotske indvandrer Thomas Potter landets første

jernstøberi. Det lå først på Applebys Plads og blev senere flyttet til hjørnet af Sofiegade og Christianshavns Voldgade. Det fik senere efter en ny ejer navnet A/S J. F. Mogensens Maskinfabrik og Støberi og eksisterede helt op til omkring 1970.

Potters store gård i Overgaden Oven Vandet 10 blev senere købt af endnu skotte, nemlig Andrew Mitchel, der i 1788 blev inviteret til Danmark for at bygge landets første dampmaskine til orlogsværftet på Gammelholm.

En anden maskinfabrik tilhørte den første christianshavnske "mekanicus" Hans Caspersen (1782-1865), der oprettede flere jernstøberier og smede- og maskinværksteder på Wilders Plads og langs Bådsmændsstræde.

Firmaet var en tid Københavns største "mekaniske etablissement", men måtte lukke i 1860.

Det gik endnu bedre for "Løweners Jernstøberi og Maskinværksteder", oprettet i 1840 på grunden mellem Overgaden 6 og Dronningensgade. Her var over 200 arbejdere beskæftiget med at fremstille kakkellovne, komfurer, centralvarmeanlæg, gryder m.m.

Firmaet flyttede gradvist til Amager og solgte i 1916 bygningerne til Fritz Hansens møbelfabrik.

Der har altså været ansat tusindvis af smede, støbere, formere m.m. på de mange støjende, osende og røgfyldte maskinfabrikker og værfter på Christianshavn og Holmen i omkring 250 år.

De har fortjent et monument til at minde os andre om deres indsats.

Der vedlægges yderligere følgende som udtryk for den ”folkelige” opbakning på Christianshavn:

- **Borgerpanelundersøgelse** 27. juni 2017 med ca. 280 respondenter: “Et flertal hilser en sådan skulptur på Christianshavn velkommen”.
- Mine bedste anbefalinger til skulpturprojektet, der kan mindes de mange B&W arbejdere, der har været på Christianshavn
Asbjørn Kaasgaard, Christianshavns Lokalhistoriske Forening & Arkiv
- Flere personlige historier, og positive tilkendegivelser på facebook

Hvorfor på Christianshavn ?

Jane Lythans, Formand for Christianshavns Lokalråd

Christianshavns Torv har gennem årtierne ændret udseende og funktion fra at være et sted, hvor man engang bl.a. kunne mødes på en københavnerbænk over en sludder til et nu knudepunkt for metropassagerer, småhandlende og folk på vej i alle retninger. Derfor lykkedes det under den sidste torverenovning i 2014 at udvide Torvets opholdssteder til også at indeholde det brede fortov ved den sydlige side af Børnehusbroen. Der blev opstillet en 17 meter lang bænk, som siden har været en yndlingsbænk for en stor del af de, som kom forbi.

Da bænken skulle opsættes, kom en tidligere B&W arbejder forbi, - han stillede sig op ved gelænderet mod kanalen, og han blev helt nostalgisk – ”Her stod vi altid, når vi havde spist frokost! Udsigten var så god, og så trængte vi jo til frisk luft”, som han fortalte. Hvis man har hørt den historie og derefter siddet på bænken med ansigtet vendt mod det, som er tilbage fra den gamle jernstøberihal, så kan man forestille sig den flok B&W arbejdere, som fortalte historier, diskuterede deres arbejde og sikkert også kom med et par vittigheder, mens de slappede af i midt-dagspausen.

En skulptur, som ville kunne ”virkelig-gøre” det omtalte scenarie, ville kunne give de forbipasserende en mulighed for at kende til den lokale historie, som foregik igennem så mange år netop på det sted.

Christianshavn har dels modtaget mange tusinde nye borgere gennem de seneste årtier, hvor der er blevet bygget mange nye boliger, dels er bydelen blevet et centrum for en stor del af de turister, som besøger København. Derfor vil en skulptur stående ved gelænderet (ligesom den førnævnte B&W arbejder) være en særlig god måde at kunne beskrive en vigtig del af den industrihistorie, som var en stor del af den christianshavnske historie gennem flere hundrede år, og med den ”livagtige” skulptur samtidig fortælle om den befolkningsgruppe, som var den største beboergruppe i bydelen for kun 40 – 30 år siden.

En skulptur på Børnehusbroen, som her ansøges om, vil kunne blive en meget vigtig måde at fortælle en lokalhistorie, som kan supplere og perspektivere den historie, som de mange gamle, restaurerede huse kan fortælle – for her får vi også beboerne og deres historie med!

Foreningen B&W-arbejder ved Christianshavns Kanal

har en bestyrelse på 5 medlemmer og en historisk konsulent tilknyttet.

Vi har en venneforening med 49 medlemmer,; og der kommer stadig nye til

Kontakt til foreningen:

Lis Schertiger-Nielsen, formand

mail: lis.tiger@123mail.dk - tlf: 3295 4565 evt. sms: 2645 7569